

Tutu nuu' ña ni ke'i San Pablo kua'an nda'a' Timoteo

Ti'vi' ra cha'an' ra

1 ¹Yu'u nduu' Pablo, te Jesucristo ni tianu' yu'u te sania'á i ichi' a, sakan' ña Ndiosí, ña ni sakakú yoo', xiin' Jesucristo, ña ndiatu' iní e' xa'a', ni sakuiso' chuun' yu'u. ²Ti'vi' i cha'an' un', Timoteo, te nduu' un' ndee naa si'e i xa'a' a ña iní inga' e' xini e' Cristo. Na sañu'u' na yuva' e' Ndiosí xiin' xto'o e' Cristo Jesús yo'ó, te na kuvita iní a xa'a' un', te na taxí tu a ña maní' koo xiin' un'.

**Ka'an Pablo ña kuní a koto xiin' mii' e'
nuu' ne sania'á ña xini xa'an'**

³Kii' ni keta i kua'an i ñu'u' Macedonia ndii, ni ka'an nda'vi i xiin' un' ña ndoo un' ñuu' Éfeso te ka'an chuun' un' xiin' sava te sania'á ña xini xa'an' ña na sajin kuiín ra ña jaan'. ⁴Te na sajin kuiín tu ra ña sania'á ra kuento yata', uun ña natava' ra kuenta yoo ni nduu' ichi' yata' ne yivi', ña koo' kivi' ndi'i'. Kuachi' ndii kuento kuíti' sakani ta'an' ña jaan' ne yivi', te taxi' a ña kua'nu' e' nuu' ña iní e' xini e' Jesús. ⁵Te ni ka'an chuun' i ña jaan' xiin' un' te sania'á un' ne yivi' ña ndani' ta'an' e', xiin' ña ndoo koo nimá e', xiin' ña naá kaxi' tu ña xanini e', xiin' xa'a' a ña iní xna'a e' xini e' Jesús. ⁶Te xa ni kuxioo sava te yivi' nuu' ña jaan', te ndee xa nuu' xa'a' ña kuäsa' kuní kuíti' kani' ta'an' ra kuento. ⁷Te kuni kundu' ra te sania'á tu'un ndei' Ndiosí, kachi mii' ra, ndisu ndee kundani' ra ña ka'an tu'un ndei' jaan' ni ndee ña sania'á ndituni va ra. ⁸Ndisu yoo' ndii, xini e' ña ña va'a nduu' tu'un ndei' jaan' naa' xachuun' ndaku e' xiin' a. ⁹Te xini tu e' ña süu' yoo tu'un

nde'i' jaan' xa'a' ne xachuun' ndaku, süu' jaan' ndii yoo a xa'a' ne xka'ndiá ndoso' a, xiin' xa'a' ne xaso'o nuu' a, xiin' xa'a' ne xaa' ña kuní Ndiosí, xiin' ne xtani saa kuachi, xiin' ne xito' ka'nu' Ndiosí, xiin' ne xa'nú tu'un ndei' Ndiosí, xiin' ne xa'ni' yuva' si'i' mii' nia, xiin' sakuu' inga ne xa'ni', ¹⁰te yoo tu a xa'a' ne kumi' musa, xiin' xa'a' te yivi', te kandu'u' xiin' inga te yivi', xiin' xa'a' ne xiko' ne yivi', xiin' xa'a' ne vixi, xiin' xa'a' ne ndiee' yu'u' xiin' ña vixi, xiin' xa'a' ndee ka ña kani' ta'an' xiin' ña ndixa, ña sania'á e' xa'a' Jesús, ¹¹ña nakuitá xiin' tu'un va'a ndatun' koo' chukuu', ña ka'an xa'a' Ndiosí, ña xata'an tiin ka'nu' e', ña ni sakuiso' chuun' yu'u te ka'an ndoso' i tu'un jaan'.

**Ka'an Pablo ña ni kuvita ini Jesús xa'a'
ra, te ni sakuiso' chuun' ña'a' a**

¹²Taxi' i ña chindani xto'o e' Cristo Jesús, ña taxi' ndiee' i, sakan' ña ni xini a ña te xachuun' ndaku nduu' i, te ni sakuiso' chuun' a yu'u. ¹³Tee' ndee ni nduu' i te kania'a xa'a' a, te ni nduu' tu i te xandii' xiin' ne ini xini ña'a', te ni nduu' ni tu i te tei' nuu' a kii' sakan', ndisu ni kuvita ini a xa'a' i, sakan' ña ni kandixa' ña'a' i, te ni ndee ni kundani tu i ña ni xaa i. ¹⁴Ndisu xa'a' a ña ndani kua'a' mii' xto'o e' Ndiosí yu'u, na ni taxi a ña ini i xini ña'a' i, xiin' ña ndani i ne yivi' xaa' Cristo Jesús. ¹⁵Ña ka'an i yo'o' ndii, ña ndaku nduu' a, te xata'an ña natiin sakuu' ne yivi' a: ña ni kixin Cristo Jesús iin yivi', te sakakú a ne ndiso' kuachi, te yu'u nduu' te nuu', te ni ndiso kua'a' ka kuachi te ni sakakú a. ¹⁶Ndisu xa'a' a jaan' na ni kuvita ini Ndiosí xa'a' yu'u, te ndiso' kua'a' ka kuachi, te ni nia'a' Cristo Jesús xiin' i sakuu' ña kuie kuu' ini a. Te ni nia'a' tu a ña naa' ini ne yivi' kuni ña'a' nia ndii, taxi a kivi' nuu' ña koo' kivi' ndi'i' nda'a' nia naa ni xaa a xiin' yu'u. ¹⁷Te na natiin na Ndiosí sakuu' ña tiin' ka'nu', xiin' sakuu' ña xaka'nu' ña'a' e' ndee ndi'i' ni kivi'. Te ña jaan' nduu' ña xa'ndia chuun' kuu' nuu' ndee ndi'i' ni kivi'. Te koo' kivi' kivi' a, te ndee iin ne yivi' kivi' kuni nduchi' nuu' ña'a', te ña jaan' kuiti' nduu' Ndiosí. Sakan' na kunduu' a.

¹⁸Timoteo kua'a mii' i, ña yo'o' sakuiso' chuun' i yo'ó, ña nakuitá xiin' ña ni ka'an tiakú ra xa'a' un' saa'. Sakan' na ña jaan' na kunduu' ndiee' un' te kunta'an' na kunta'an' va'a un'

xiin' ña ña'a. ¹⁹Te na kunduu tu a ndiee' un' te kuiin ni'i un' xiin' ña iní un' xini un' Jesús, te kúnaa kaxi' tu iní un'. Sakan' ña sava ne ndikún ichi' Jesús, ne ni' xaa' ña jaan' ndii, ni sana ña nuu' ña iní ña jaan' ndee naa tundo' kii' kani ta'an' nu'. ²⁰Sakan' ni xka'ndia a xiin' Himeneo xiin' Alejandro. Sakan' na ni sanakua'a ña'a' i nda'a' ña ndiva'a te kundani ra ña va'a kania'a ra xa'a' Ndiosí.

Va'a ka ña ka'an e' xiin' Ndiosí xa'a' sakuu' ne yivi'

2 ¹Ña yo'o' xikán i nuu' un' vitin ña ka'an nda'vi un' xiin' Ndiosí xa'a' sakuu' nuu' ne yivi', te kakan tu un' nuu' a xa'a' ña. Te ka'an un' xiin' a xa'a' ña, te sakan' tu taxí un' ña chindani a xa'a' ña. ²Sakan' tu saa un' xa'a' te xa'ndia chuun', te ka'nu' koo' chukuu', xiin' xa'a' sakuu' te kumi' ndiee', te kuví kundiee maní e' iin yivi', te kúndi'ni nimá e', te xaa' e' ña kuní Ndiosí, te kuú kaxi' tu e' xiin' ne yivi'. ³Sakan' ña ña jaan' nduu' ña va'a, ña xtani Ndiosí, ña ni sakakú yoo'. ⁴Kuachi ndii kuní Ndiosí ña kaku sakuu' ne yivi' nuu' kuachi ña, te kuní tu a ña natiin ña ña ndixa xa'a' a. ⁵Sakan' ña yoo iin ndaa' kuiti' Ndiosí, te yoo iin ndaa' kuiti' tu ña xikui'ni xa'a' sakuu' ne yivi' nuu' a. Te ña jaan' nduu' Jesucristo, ña nduu' tu te yivi', ⁶ñá ni sanakua'a kivi' ñuu a te ni xi'i a, te nduu' a ya'vi xa'a' kuachi sakuu' ne yivi'. Te ni xka'ndia sakuu' ña jaan' kivi' ña ni chituní mii' Ndiosí. ⁷Xa'a' a jaan' na ni sakuiso' chuun' Jesús yu'u, te sania'á i ichi' a nuu' ne tuku', te ka'an ndoso' i tu'un a, te sania'á tu i ña jaan' te iní ne jaan' kuní ña'a' ña, te kuní tu ña ña ndixa. Te süu' xini xa'an' i ña ndixa ka'an i xa'a' Cristo.

Ka'an Pablo xa'a' te yivi' xiin' xa'a' ña'a'

⁸Sakan' na kuui' kuní i ña mii' ka ka'an te yivi' xiin' Ndiosí ndii, na ndani'i ra nda'a' ra xiin' ña ndoo nimá ra, te na nāsaa' ra, te ni ndee kani' ta'an' tu ra kuento.

⁹Te kuní tu i ña ña'a' ndii, xaku ti'o' nataxi xiin' mii' ña kii' ni'nu' ña toto, te kuní i ña kuu' kaxi' ña xiin' toto ña te nia'a ña ña xakuita' ña te yivi', ni ndee sätin ndatun' tu ña ixi' xini' ña, ni ndee kü'un tu oro nda'a' ña, te ni ndee kü'un tu yuu' ndatun', ña nani' perla, sukun' ña, ni ndee kü'nu tu ña toto ya'vi va. ¹⁰Süu' jaan' ndii va'a ka kundí'ni ña ña saa

n̄iā chuun va'a, n̄ā nakuitá xiin' n̄ā ndiee' yu'u' n̄ā'a', n̄ā' xito' ka'nu' Ndiosí. Te n̄ā jaan' kunduu ndee naa n̄ā n̄ataxi xiin' mií' n̄iā. ¹¹Te kuní tū i n̄ā koo taxin' yu'u' n̄ā'a' kií' sania'á te yivi' tu'un Ndiosí, te na koto ka'nu' n̄iā n̄ā xaa' rā jaan' kundiee taxin' n̄iā. ¹²Te tāxi' i n̄ā sania'á ndee iin n̄ā'a', te n̄i ndee tāxi' tu i n̄ā viko ni'i' n̄iā te yivi'. Va'a ka koo taxin' yu'u' n̄iā. ¹³Kuachi ndii xī'nā ka n̄i xa'a Ndiosí Adán, sakan' te n̄i xa'a a Eva. ¹⁴Te n̄i xini xa'an' n̄ā ndiva'a Adán jaan', süu' jaan' ndii, n̄i xini xa'an' a Eva, sakan' te n̄i nama' a nuu' kuachi. ¹⁵Ndisu n̄ā'a' ndii, sakahú n̄ā'a' Ndiosí xa'a' a n̄ā yoo si'e a' naa' iin' n̄i' a' nuu' n̄ā iní a' xini a' Jesús, xiin' n̄ā ndani' a' ne yivi', xiin' n̄ā xika' a' saa kuní Ndiosí kuítí', xiin' n̄ā kaka kaxi' a'.

Yo'o' ka'án Pablo saa kuní a kuú te xito' ne nakayá xa'a' Jesús

3 ¹Ka'án ne yivi' n̄ā naa' kuni kunduu yoo ka te xito' ne nakayá xa'a' Jesús ndii, n̄ā ndaku nduu' a, n̄ā iin chuun va'a ndioo' iní rā xa'a'. ²Ndisu iin te xito' ne nakayá xa'a' Jesús ndii, kuní a n̄ā kunduu rā te koo' ndee iin xa'a' n̄ā kuvi tiin kuachi n̄ā'a' ne yivi', te kuní tū a n̄ā kunduu rā te iin ndaa' kuiti' n̄ā' si'i, te kuní tū a n̄ā koo nu'u' iní rā, te kuní tū a n̄ā kuu' kaxi' rā, te kuní tū a n̄ā xito' ka'nu' n̄ā'a' ne yivi', te kuní tū a n̄ā natijn va'a rā ne yivi' vi'e rā, te kuní tū a n̄ā koo tu'va rā te sania'á rā. ³Te kuní a n̄ā kunduu rā te xini, te kuní tū a n̄ā kunduu rā te kui'e, te kuní tū a n̄ā kunduu rā te ndioo' iní va xa'a' xu'un'. Süu' jaan' ndii kuní a n̄ā kunduu rā te va'a nimá, te kaka maní' tū rā xiin' ne yivi'. ⁴Te na kunduu rā te xa'ndia chuun' va'a vi'e mií' rā, te na sania'á va'a rā si'e rā, te kunduu n̄iā ne so'o, te koto ka'nu' n̄ā'a' n̄iā. ⁵Kuachi ndii, naa' kuvi ka'ndia chuun' va'a iin te yivi' tixin vi'e mií' rā ndii, ¿saa tū kuvi ka'an chuun' rā nuu' ne nakayá xa'a' Jesús, na sakan'? ⁶Kuní tū a n̄ā kunduu rā iin te sakan' xa'a' ndikún ichi' Jesús, koto ka sachie xiin' mií' rā, te nama rā, te kundo'o rā saa Ndiosí naa n̄i ndo'o n̄ā ndiva'a xa'a' a n̄ā n̄i xachie xiin' mií' mií' a. ⁷Te kuní tū a n̄ā kunduu rā iin te ka'án va'a ne iní xini Jesús xa'a', sakan' te n̄i' ne yivi' n̄ā kania'a n̄iā xa'a' rā, te viku'un rā saa n̄ā ndiva'a jaan'.

Saa kuní a kuú te chindiee' ne nakayá xa'a' Jesús

⁸Te te chindiee' ta'an' xiin' te xito' ne nakayá xa'a' Jesús ndii, kuní a kunduu rā iin te ka'án va'a ne yivi' xa'a', te kuní

tú a ña ndatu'un' ndaku ra, te kuní a ña kö'ö kua'a' ra vino, ni ndee ndiöo' tu iní ra ña ki'in kua'a' ra xu'un' nda'a' ne yivi' xiin' ña xini xa'an'. ⁹Te kuní a ña kaka naa kaka ra taxa'a ra ña ni satuví Ndiosí nuu' e' xa'a' a ña iní e' xini e' Jesús. Te kunaá va'a nimá ra kií' xaa' ra ña jaan'. ¹⁰Ndisu ña nuu' ndii, kuní a ña kuni e' saa xika' ra, te naa' köö' ña kuvi tiin kuachi e' ra ndii, sakan' te kuvi kunduu ra te chindiee' jaan'. ¹¹Sakan' tu ña' si'i' ra ndii, kuní a ña kunduu a' ña' ka'an va'a ne yivi' xa'a'. Te kuní tu a ña kani'a a' xa'a' ne yivi'. Süü' jaan' ndii kuu kaxi' a', te kaka ndaku a' xiin' sakuu' ña xaa' a'.

¹²Te chindiee' ne nakayá xa'a' Jesús jaan' ndii, kuní a ña kunduu ra te iin ndaa' kuiti' ña' si'i. Te kuní tu a ña kunduu ra te xa'ndia chuun' va'a nuu' si'e ra xiin' tixin vi'e ra. ¹³Sakan' ña te chindiee' va'a ndii, xito' ka'nu' ña'a' ne iní xini Jesús, te kua'an kua'nu ka tu ña iní ra xini ra Cristo Jesús.

Ña yo'ö' nduu' ña ndixa ña kandixa' e'

¹⁴Ke'i i ña yo'ö' nuu' tutu tee' ndee ndiatu' iní i ña xaa yachi i mii' yoo un'. ¹⁵Sakan' te naa' kuu kuachi i ndii, kuni un' saa kuu un' vi'e Ndiosí mii' nakayá ne yivi' xa'a' Ndiosí tiaku, ne taxi' ndiee' xa'a' ña ndixa, te nduu' tu ña ndee naa nduyü a. ¹⁶Xini kaxi' e' ña ña ka'nu' ya'a nduu' ña ndixa, ña ni satuví Ndiosí nuu' e' kandixa' e':

Ni kixin Jesús iin yivi' nduu' a iin te yivi',
 te Espíritu Santo ni nia'a ña ña xachuun' ndaku nduu' a,
 te ni xini tu ña'a' ángele,
 te ni ka'an ndoso' te yivi' xa'a' a nuu' ne tuku',
 te ni kandixa' ña'a' ne yivi' iin yivi',
 te ni natiin ña'a' Ndiosí ndivi' mii' ndatun' va kaa'.

Sakuni' tu'un Pablo ne ndikún ichi' Jesús xa'a' ne sania'a ña xini xa'an'

4 ¹Ndisu ka'an kaxi' Espíritu Santo xiin' e' vitin ña nakoo sava ne yivi' ña ndixa xa'a' ichi' Jesús kivi' so'ö' ndi'i', te kandixa' ña espíritu, ña xini xa'an', te kundikun ña ña sania'a ne saka'an ña ndiva'a. ²Te ne sania'a ña jaan' ndii, ne xini xa'an' xasuvi' xiin' mii' nduu' ña, te ni kuxii nimá ña nuu' ña ndaku, te ndee sie küchani ka ña. ³Te taxi' ka ña ña tunda'a' ne yivi', te taxi' tu ña ña kaxi' ne yivi' sava nuu' ña

xaxi'. Ndisu Ndiosí ndii, ni xa'a a sakuu' ña xaxi' jaan', te kuvì kaxi' yoo', ne inì xini ña'a', ne xa xini ña ndixa, ne taxi' ña chindani a kii' xaxi' e' e. ⁴Sakan' ña sakuu' ña ni xa'a Ndiosí ndii, ña va'a nduu' a, te ndee iin a va'a kundasi' e' naa' taxi' e' ña chindani a kii' natiin' e' ña jaan'. ⁵Kuachi ndii kuñu'u' a xaa' tu'un Ndiosí, te kuñu'u' tu a kii' ka'an e' xiin' a xa'a' a.

Saa kuní a kuu iin te xika' nuu' va'a nuu' Jesucristo

⁶Te naa' sania'á un' ña yo'o' nuu' ñani ta'an' e' ndii, te xika' nuu' va'a nuu' Jesucristo kunduu un', te xiin' ña ndixa, ña kandixa' e' xa'a' Jesús, ña ni sakuaan un', kua'an kua'nu un', te ndikún un' ña jaan' ndee vitin. ⁷Xa'a' a jaan' na kuii', natiin' un' kuento ña sanduxín xiin' ña ndatu'un' saka ña'a' xixa. Süu' jaan' ndii koto xiin' mii' un', te saa va'a ka un' ña kuní Ndiosí. ⁸Kuachi ndii, tee' ndee xito' xiin' mii' e' xiin' ñu'u' nde'i e' ndii, chindiee' kua'a' a. Te ña xaa' e' ña kuní Ndiosí ndii, chindiee' a nuu' sakuu' ña'a'. Sakan' ña chindiee' a yoo' iin yivi' yo'o' xiin' inga iin yivi' ña kixin nuu' ku'un e'. ⁹Te ña ndaku nduu' ña yo'o', te xata'an natiin sakuu' ne yivi' a. ¹⁰Xa'a' a jaan' na xachuun' ndiee' u'vi e', te ndo'o' nimá e', sakan' ña ndiatu' inì e' xa'a' Ndiosí tiaku, ña sakakú sakuu' ne yivi', kachi ka vi' yoo', ne inì xini ña'a'.

¹¹Ña yo'o' kuní a ka'an chuun' un' nuu' ne yivi', te suvi tu a kuní a sania'á ña'a' un'. ¹²Täxi un' sandiee kui'e ndee iin ne yivi' yo'o' xa'a' a ña nduu' un' te sava. Süu' jaan' ndii kunduu un' te nia'á va'a nuu' ne inì xini Jesús, naa kuu' saa ndatu'un' un', xiin' saa kuu' un', xiin' saa ndani un' ne yivi', xiin' saa inì un' xini un' Jesús, xiin' saa yoo ndoo nimá un' nuu' Ndiosí xiin' nuu' ne yivi'. ¹³Te ña kuní ka xaa i ndii, ka'vi naa ka'vi' un' tutu Ndiosí nuu' ne yivi', sandieni un' nimá ña, te sania'á tu ña'a' un' ndee xaa i. ¹⁴Te koto un' ña chuun va, ña ni taxi Ndiosí nda'a' un' kii' ni ka'an tiakú te xixa xa'a' un', kii' ni chindiee ra nda'a' ra xini' un'. ¹⁵Te kund'i'ni un' xa'a' chuun jaan', te saxinú ndi'i un', sakan' te kuní sakuu' ne yivi' ña kua'an kua'nu un' xiin' chuun ña ni taxi Ndiosí nda'a' un'. ¹⁶Te koto xiin' mii' un', te koto tu un' ña ndixa ña sania'á un', te kuin ni'i un' nuu' ña jaan'. Kuachi ndii, kii' xaa' un' sakan' ndii, sakakú xiin' mii' mii' un', te sakakú tu un' ne xini so'o' ña ka'an un' jaan'.

Ka'án Pablo saꝥ kuní a kuꝥ e' xiin' ne yivi'

5 ¹Kási'e un' nuu' te xixa, süu' jaan' ndii kuie kondia yu'u' ña'a' un' ndee naa yuva' un'. Te te sava ndii, ka'an un' xiin' ra ndee naa ñani un', ²te ka'an kuie tu un' xiin' ña' xixa ndee naa xaa' un' xiin' si'i' un', te ka'an kuie tu un' xiin' ña' sava ndee naa xaa' un' xiin' ña' ku'va mii' un', te xiin' nimá ndoo saꝥ un' ña jaan'.

Ka'án Pablo xa'a' ña'a' ne kuaan'

³Te ña' kuaan', ña' köo' xna'a ne iin kuu' xiin' ndii, kuní a ña chindiee' ña'a' un'. ⁴Ndisu naa' yoo iin ña' kuaan', ña' yoo si'e, uun siani' a' ndii, kuní a ña xi'na ka chindiee' ña ña jaan', saꝥ xata'an saꝥ ña, xa'a' a ña nduu' ña kuenta Jesús, te xiin' ña jaan' sanandiko' ña ña va'a ña ni xaa yuva' si'i' ña xiin' ña. Sakan' ña ña jaan' nduu' ña xtani Ndiosí. ⁵Ña' kuaan', ña' iin ndaa' tilu' xna'a ndii, ndiatu' ini' a' xa'a' Ndiosí kuiti', te ka'an a' xiin' a nduvi' xiin' ñuu xikán a' nuu' a ña chindiee' ña'a' a. ⁶Ndisu ña' kuaan', ña' xa xindoó nimá ña saa a' ña kuní iin' mii' a' ndii, tee' ndee tiaku a' ndii, ndee naa' ña' xa ni xi'i' nduu' a' nuu' Ndiosí. ⁷Te ña yo'o' ka'an chuun' un' nuu' sakuu' ne nduu' kuenta Jesús, sakan' te köo' ndee iin xa'a' ña kuvi tiin kuachi' ña'a' ne yivi'. ⁸Vä'a xaa' ne chindiee' ne iin kuu' xiin' ña, te ndii vä'a xachi' ka xaa' ne chindiee' ne ndiee' vi'e mii' ña, sakan' ña ne xaa' sakan' ndii, ni ndiko' xata' ña nuu' ichi' Jesús, te kiní ka kuu' ña te sakan' ne ini xini Jesús.

⁹Ña' kuaan', ña' nakoso' kivi' mii' nakoso' kivi' ne kuaan', ne kuní a chindiee' ndo' ndii, kuní a ña kumi' a' ya'a ka uní xiko' kuiya, te kuní tu a ña unta' kuiti' ni tunda'a' a'. ¹⁰Te sakan' tu kuní a kunduu' a' iin ña' ka'an va'a ne yivi' xa'a', xiin' xa'a' ña va'a ña xaa' a', naa kuu' ña ni sakua'nu' va'a a' si'e a', te ni natiin va'a tu a' ne yivi' vi'e a', te ni natia a' xa'a' inga ne nduu' kuenta Jesús, te ni chindiee' a' ne suchi' ini, te ni yoo tu'va a' sakuu' ichi', te saꝥ a' sakuu' nuu' ña va'a.

¹¹Te ña'a' kuaan', ne sava ndii, täxi ndo' nakoso' kivi' ña ikan'. Kuachi' ndii, kii' ka'an ndiee' va nimá ña xa'a' te yivi' ndii, säxinú ña kuento ña ni taxí ña nuu' Cristo, te kuní ña tunda'a' tukuu' ña. ¹²Te xiin' ña jaan' ndiso' kuachi' ña xa'a'

a ña nī saxinú nīa kuento ña nī taxī nīa nuu' a. ¹³Te sakan' tu nanduu' nīa ne suxan', te xa nuu' vi'e ne yivi' kuiti' xika' ndi'e' nīa, te süu' ña jaan' kuiti' xaa' nīa, süu' jaan' ndii nanduu' tu nīa ne vixi, te chi'ni' xiin' mi' nīa mi' köo' kana' ña'a', te ka'án nīa ña xata'an ka'an nīa. ¹⁴Ña jaan' na kuii' kuní i ña tunda'a' ne jaan', te koo si'e nīa, te kumi' nīa chuun tixin vi'e nīa, te saxinú tu nīa a, te köo' ndee iin xa'a' ña kuvi ka'an kuachi ne ndasi' yoo' xa'a' e'. ¹⁵Kuachi ndii xa nī kuxioo sava ne kuaan' jaan' nuu' ichi' Jesús, te ndikún nīa ña ndiva'a. ¹⁶Sakan' na kuii', naa' iin ne ndikún ichi' Jesús xiin' e' yoo iin ña' kuaan' vi'e nīa ndii, kuní a ña chindiee' ña'a' nīa, te xaku kua'a' chuun taxī nīa nuu' yoo', ne nakayá xa'a' Jesús, sakan' te kuvi chindiee' e' ne kuaan', ne iin ndaa' tilu' xna'a.

**Ka'án Pablo ña kuní a tiin ka'nu' e' te xixa,
te xito' ne nakayá xa'a' Jesús**

¹⁷Te xixa, te ni'i' ichi' va'a nuu' ne nakayá xa'a' Jesús ndii, xata'an ña koto ka'nu' ña'a' e', te taxī e' ña kutiaku ra. Te ndii, ña jaan' nduu' ña va'a ka saa e' xa'a' te xixa, te xachuun' ndiee' va ña ka'án ndoso' ra xa'a' ichi' Jesús xiin' ña sania'á tu ra tu'un a. ¹⁸Kuachi ndii yoso' a nuu' tutu Ndiosí mi' ka'án a ndii: “Chü'un ndo' tinda' yu'u' toro kii' sakoyó ri' ndikin' trigo.” Te yoso' tu a ndii: “Te xachuun' ndii, xata'an ki'in ya'vi' ra.” Sakan' yoso' a.

¹⁹Naa' tiin' kuachi iin ne yivi' iin te xixa, te xito' ne nakayá xa'a' Jesús ndii, kändixa' un' ña ka'án nīa naa' köo' uvi ta'an, uun un' ta'an ne tiin' kuachi ña'a'. ²⁰Te naa' xaa' naa xaa' yoo ka kuachi ndii, kaní kuento ña'a' un' nuu' sakuu' ne nakayá xa'a' Jesús, te kuyi'vi inga ne jaan', te saa nīa ña jaan'.

²¹Te nuu' Ndiosí, xiin' nuu' Jesucristo, xiin' nuu' sakuu' ángele, ña nī nakaxin a ndii, sakuiso' chuun' i yo'ó ña ka'an chuun' un' ña yo'o' nuu' sakuu' ne yivi'. Te kii' xaa' un' ña jaan' ndii, chitun koo in' un', nī ndee näkaxin tu un' ne yivi'. ²²Kanini va'a va un' ña kuní ka chindu'u' un' nda'a' un' xini' yoo ka, te sakuiso' chuun' ña'a' un', koto ka kuiso un' kuachi ña xaa' nīa. Kaka ndoo un' nuu' Ndiosí.

²³Te kö'o ka un' xa mi' ndi'i' tikui, süu' jaan' ndii ko'o tu un' sie vino xa'a' a ña ku'ví chito va tixin un'.

²⁴Sava ne yivi' ndii, tuvi' va xaa' nīa kuachi ndee ña kuní ka nandiee a, ndisu sava tuku nīa ndii, ndee kii' nandiee

kuachi nia, te sakan' vi' natuvi a. ²⁵Te sakan' tu ña va'a ña xaa' e' ndii, yoo ña kuään' vi' kuni e', ndisu sava a ndii, kuví kuni e' vitin, te ndii naá kivi' ndii, kuni e' sakuu' a.

6 ¹Sakuu' ne iní xini Jesús, ne xiko' ni'i' iin xto'o ndii, kuní a ña koto ka'nu' nia xto'o nia te kania'a ne yivi' xa'a' Ndiosí xiin' xa'a' ña ndixa ña sania'á e'. ²Te ne xiko' ni'i' iin ne iní xini Jesús ndii, vä'a tiiin ka'nu' nia ne jaan' xa'a' a ña nduu' inga' nia ne iní xini Jesús xiin' nia, süu' jaan' ndii kuní a ña kaka nuu va'a ka nia nuu' ne jaan', sakan' ña xa'a' ña va'a ne ñani maní e', ne iní xini Jesús, xachuun' nia. Ña yo'o' kuní a sania'á un' ne yivi', te suvi' tu a kondia yu'u' ña'a' un'.

Ndee chaa' ka va'a kuni e' xiin' ña kumi' e'

³Naa' yoo ka sania'á xa'a' xto'o e' Jesucristo, te näkuitá a xiin' ña ndixa ña sania'á e', te chindiee' tu a ne yivi' te saa nia ña kuní Ndiosí ndii, ⁴iin te ñuñu', te kündani xachi' ña xaa' nduu' ra. Te xtaní va ra iin taan ra xiin' ne yivi' xa'a' ña kuäsa' kuní ña ka'an ra, te xiin' ña jaan' sakaku' ra ña ndasi' nuu', xiin' tu'un kui'e, xiin' ña kania'a xiin' ta'an' ne yivi', xiin' ña iní ka ne yivi' xini ta'an' nia. ⁵Te kani' ta'an' te jaan' kuento xa'a' ña kuäsa' kuní, sakan' ña xa ni tiví' ña xanini ra, te xini ra ña ndixa, te tiin' ndiaa ra ña ndixa ña kandixa' e', te xiin' ña jaan' sanduvika' xiin' mii' ra. Kuxioo un' nuu' te xaa' naa ña jaan'.

⁶Naa' xaa' e' ña kuní Ndiosí, te va'a kuni e' xiin' ña kumi' e' ndii, ndee naa ne vika' nduu' e' nuu' a. ⁷Kuachi ndii kii' ni tuvi' e' iin yivi' ndii, köo' ña'a ndiso' e'. Te sakan' tu kii' kuví e' ndii, köo' a kuiso e' ku'un e'. ⁸Xa'a' a jaan' na kuui', naa' kumi' e' ña xaxi' xiin' ña kui'nu e' ndii, na va'a kuni nimá e'. ⁹Sakan' ña, ne kuni kuvika' ndii, koyó nia nuu' ña xito' kua'a ña'a' ña kiji, te xiku'ún nia nuu' kua'a' ña ndioo' iní nia. Te ña jaan' ndii, ña küu' kaxi' nduu' a, te sando'o' ña'a' a, te sandoó nda'vi tu ña'a' a, ndee skachi' sandoñu'u' xachi' ña'a' a. ¹⁰Kuachi ndii ña too va ne yivi' xu'un' nduu' xa'ndu sakuu' nuu' ña nia'a. Te xa'a' a ña ndioo' iní va nia ña jaan' na ni kuxioo sava nia nuu' ña ndixa ña kandixa' e', te ni sando'o' kua'a' ña'a' ña jaan'.

Ndiaa yu'u' ka Pablo Timoteo

¹¹Ndisu yo'ó, te ni sakuiso' chuun' Ndiosí ndii, kuxioo un' nuu' sakuu' ña nia'a jaan', te kundikun naa ndikún un' ña

xachuun' ndaku un', te saa un' ña kuní Ndiosí, te kuiin ni'i un' nuu' ña iní un' xini un' Jesús, te kundikun tu un' ña ndani un' ne yivi', xiin' ña kuie iní un', xiin' ña maso kuu un' xiin' ne yivi'. ¹²Te kua'an naa kua'an un' ña xanduxa' un' xa'a' ña ndixa, ña kandixa' e', te kuiin ni'i un' nuu' ichi' ña kua'an vi'e Ndiosí mii' kundu'u' un' ndee ndi'i' ni kivi'. Sakan' ña mii' Ndiosí ni kana yo'ó xa'a' ña jaan' kii' ni ndee yu'u' un' xiin' iin kanii' nimá un' nuu' kua'a' va ne yivi' ña nduu' un' kuenta Jesús.

¹³Te nuu' Ndiosí, ña taxi' kivi' ñuu sakuu' ña'a, xiin' nuu' Jesucristo, ña ni ndee yu'u' va'a nuu' Poncio Pilato, sakuiso' chuun' i yo'ó, ¹⁴te saxinú un' chuun ña ni natiin un' nuu' a. Te täxi un' tivi' nimá un', te ni ndee täxi tu un' ndee iin xa'a' ña kuví tiin kuachi ne yivi' yo'ó, sakan' saa un' ndee xaa kivi' ña nandiko' xto'o e' Jesucristo. ¹⁵Te mii' Ndiosí satuví kivi' jaan' kii' kuní mii' a. Sakan' ña iin ndaa' ña jaan' kuiti' nduu' ña su'un, ña xa'ndia chuun' kuu' nuu'. Te sivi' tu a nduu' ña xata'an tiin ka'nu' e', te ña ka'nu' ka nduu' a te sakan' sakuu' te xa'ndia chuun' kuu' nuu', te nduu' tu a xto'o nuu' sakuu' xto'o. ¹⁶Te iin ndaa' ña jaan' kuiti' koo' kivi' kuví, te yoo a tein ñu'u, ña ndatun' va, te ndee iin ña'a kuví kuyatin nuu' a, te ndee iin ne yivi' tia'an kuní ña'a, ni ndee kuví tu kuní ña'a' ña xiin' nduchi' nuu' ña. Te na natiin a sakuu' ña tiin' ka'nu' ña'a' e', xiin' sakuu' ña xa'ndia chuun' ndee ndi'i' ni kivi'. Sakan' na kunduu a.

¹⁷Ne vika' iin yivi' yo'o', ne iní xini Jesús ndii, ka'an chuun' un' xiin' ña ña kunduu ña ne ñuñu' nimá, te ni ndee chindu'u' tu ña ña ndiatu' iní ña nuu' ña vika' ña, sakan' ña yachi va xka'ndía ña jaan'. Süu' jaan' ndii nuu' Ndiosí kuiti' chindu'u' ña ña ndiatu' iní ña, ña jaan' taxi' sakuu' ña kuní nuu' e', te koo va'a e'. ¹⁸Te ka'an chuun' tu un' xiin' ña ña kuní a saa ña chuun va'a, te na kunduu ña ndee naa ne vika' xiin' kua'a' chuun va'a, te koo tu'va ña xiin' ña samani' ña ne yivi', te nata'vi' ña ña ni xamani' ña'a' Ndiosí. ¹⁹Te kii' xaa' ña sakan' ndii, kaya ña ña vika' xna'a ndivi', te xiin' ña jaan' kuví ni'i' ña iin kivi' ñuu xna'a kivi' ña kixin.

Ña ka'an chuun' so'g' ndi'i' Pablo nuu' Timoteo

²⁰Koto va'a un' ña ni sakuiso' chuun' Ndiosí yo'ó, Timoteo. Täxi so'g' un' kuu' ne ka'an kuento ña sanduxín, ña yoo iin

yivi', ni ndee ña kuäsa' kuní ña ka'án ne kani ta'an' kuento xa'a' ña xini tuní te yivi' iin yivi'. ²¹ Te sava ne ini xini Jesús xiin' e' ndii, xa'a' a ña ni chuun xa'a' ña kuu' ña jaan' ndii, ni kuxioo ña nuu' ichi' a.

Na sañu'u' na Jesucristo yo'ó. Sakan' na kunduu a.